

Rozdział 6. KONTROLE I SANKCJE

6.1. AUDYT I KONTROLE FINANSOWE

Komisja w czasie realizacji projektu i do 5 lat po jego zakończeniu może zlecić przeprowadzenie audytu finansowego.

Audyt może obejmować:

- ↳ aspekty finansowe (związane z kosztami);
- ↳ aspekty metodologiczne, systemowe;
- ↳ inne aspekty, takie jak rachunkowość finansowa i zasady zarządzania.

Audyt może zostać przeprowadzony przez:

- ↳ Komisję – jej odpowiednie departamenty, w tym OLAF – Europejski Urząd ds. Zwalczania Oszustw lub autoryzowanych przedstawicieli Komisji włącznie z audytorami zewnętrznymi wskazanymi przez Komisję.
- ↳ Europejski Trybunał Obrachunkowy – jego odpowiednie departamenty lub autoryzowanych przedstawicieli Trybunału.

Beneficjenci, dla zapewnienia kompletnej, rzetelnej i obiektywnej weryfikacji prawidłowego zarządzania projektem i Umową Grantową oraz ich właściwą realizację, mają obowiązek:

- ↳ Zachować oryginały lub w wyjątkowych przypadkach, gdy normy prawne danego kraju akceptują lub dopuszczają taką możliwość, uwierzytelnione kopie – włącznie z elektronicznymi – wszystkich dokumentów związanych z Umową Grantową przez okres 5 lat po zakończeniu projektu.
- ↳ Zapewnić departamentom Komisji i/lub każdej instytucji zewnętrznej upoważnionej przez nią do audytu, bezpośredni dostęp, o każdej rozsądnej porze, do biur i siedziby wykonawcy, gdzie realizowany jest/był projekt, danych komputerowych, danych księgowych jak i wszystkich informacji koniecznych dla przeprowadzenia audytu, włącznie z danymi o zarobkach osób zaangażowanych w realizację projektu.
- ↳ Przekazywać do Komisji, na jej życzenie, wszelkie szczegółowe dane.
- ↳ Zapewnić, aby możliwość do przeprowadzania audytu, na takich samych warunkach, przez audytorów Komisji i Trybunału Obrachunkowego została rozszerzona o wszystkich podwykonawców lub strony trzecie, których koszty podlegają całkowitej lub częściowej refundacji przez KE.

Raporty

- ↳ Beneficjentowi zostanie przekazany wstępny raport opracowany na podstawie badania przeprowadzonego podczas audytu finansowego.
- ↳ Beneficjent w ciągu miesiąca od daty otrzymania raportu wstępnego ma możliwość wniesienia zastrzeżeń odnośnie wyników audytu.
- ↳ Raport końcowy zostanie przesłany przez KE w terminie 2 miesięcy od ostatecznej daty wyznaczonej na wniesienie przez beneficjenta uwag do raportu wstępnego.

Na podstawie wyników audytu finansowego Komisja może wydać decyzję o nakazie zwrotu niesłusznie pobranego dofinansowania i zastosowaniu sankcji włącznie z karami umownymi.

Ekstrapolacja

W konsekwencji audytu przeprowadzonego przez KE mogą zostać wskazane uchybienia, które są systematycznie popełniane przez beneficjenta (zasady stosowane w instytucji) i można przypuszczać, że dotyczą one nie tylko aktualnie sprawdzanego projektu, ale również innych projektów realizowanych w danej instytucji.

W przypadku występowania takiego systematycznego uchybienia, w piśmie podsumowującym wyniki audytu zostanie wyznaczony termin, w którym beneficjent jest zobowiązany do poprawienia wskazanego uchybienia we wszystkich sprawozdaniach finansowych projektów realizowanych w 7PR.

Beneficjent ma możliwość przedstawienia wyjaśnień, jeżeli uważa, że ustalenia z przeprowadzonego audytu nie powinny być ekstrapolowane na pozostałe projekty.

W przypadku, gdy beneficjent nie zastosuje się do zaleceń audytu, KE do czasu przesłania wszystkich poprawionych sprawozdań finansowych może wstrzymać płatności przeznaczone dla beneficjenta, jak również może zlecić przeprowadzenie audytu uzupełniającego.

6.2. AUDYT TECHNICZNY I PRZEGLĄDY

Komisja może zlecić przeprowadzenie audytu technicznego lub etycznego w dowolnym momencie trwania Umowy Grantowej i do 5 lat po zakończeniu realizacji projektu.

Audyt techniczny lub przegląd może obejmować:

- ↳ aspekty naukowe;
- ↳ aspekty technologiczne;
- ↳ inne aspekty związane z prawidłową realizacją projektu i Umowy Grantowej.

Podczas audytu technicznego lub przeglądu ocenione zostaną:

- ↳ stopień realizacji programu pracy projektu w danych okresach i odpowiadające mu rezultaty;
- ↳ rozwijanie znaczenia celów projektu oraz potencjał umożliwiający dokonanie znaczących osiągnięć naukowych i nowych rozwiązań technologicznych;
- ↳ zasoby zaplanowane i wykorzystane dla osiągniętego postępu prac w projekcie, ich zgodności z zasadami „dobrego gospodarowania” i efektywnego wydatkowania;
- ↳ procedury i metody zarządzania projektem oraz metodologia realizacji projektu;
- ↳ wkład poszczególnych beneficjentów w realizację zadań projektowych, jak i stopień integracji konsorcjum;
- ↳ oczekiwany potencjalny wpływ realizacji projektu na wzrost konkurencyjności i poprawę warunków ekonomicznych i socjalnych oraz plany beneficjentów w zakresie rozpowszechniania i wykorzystania wiedzy powstałej w wyniku realizacji projektu.

Audyt etyczny będzie dotyczył oceny, czy realizowany projekt jest zgodny z podstawowymi zasadami etycznymi.

Dla dokonania audytów odnośnie aspektów technologicznych lub naukowych, Komisja może korzystać ze wsparcia ekspertów zewnętrznych.

Prawa i obowiązki beneficjentów

- ↳ Komisja, przed przeprowadzeniem badania, przedstawi beneficjentowi wyznaczonych ekspertów. Beneficjent ma prawo nie zgodzić się na przeprowadzenie kontroli przez wskazanych ekspertów, jeżeli zachodzi podejrzenie o możliwość naruszenia zasady poufności danych rynkowych/handlowych.
- ↳ Audyt lub przegląd mogą zostać przeprowadzone w miejscu pracy audytora, podczas spotkania z przedstawicielami projektu w siedzibie Komisji lub w siedzibie beneficjenta. Komisja lub eksperci muszą mieć zapewniony dostęp do miejsca realizacji projektu, jak i wszystkich dokumentów z nim związanych.
- ↳ Beneficjent zobowiązany jest do przekazywania na życzenie Komisji oraz jej ekspertów zewnętrznych wszelkich szczegółowych informacji i danych koniecznych dla weryfikacji prawidłowości realizacji projektu i Umowy Grantowej.

Raport z wyników przeprowadzonego audytu lub przeglądu zostaje przesłany do beneficjenta.

Beneficjent w ciągu miesiąca od daty otrzymania raportu ma możliwość wniesienia uwag odnośnie wyników audytu.

Komisja na podstawie formalnych rekomendacji przedstawionych przez ekspertów w raporcie, poinformuje koordynatora o podjętej decyzji odnośnie:

- ↳ Akceptacji lub odrzucenia rezultatów realizowanego projektu.
- ↳ Dopuszczenia projektu do dalszej realizacji bez żadnych modyfikacji Aneksu I lub z małymi zmianami.
- ↳ Rozważenia możliwości realizacji projektu tylko w przypadku dokonania istotnych modyfikacji/zmian.
- ↳ Zapoczątkowania rozwiązania Umowy Grantowej lub zakończenia udziału poszczególnych beneficjentów w realizacji projektu.
- ↳ Zwrotu całości lub części płatności dokonanej przez Komisję na rzecz beneficjenta i zastosowania odpowiednich sankcji.

6.3. KARY UMOWNE

Jeżeli beneficjent w sprawozdaniu finansowym wykazał zawyżone koszty i w konsekwencji otrzymał z KE nienależne mu dofinansowanie, to Komisja zażąda od niego zapłacenia kary umownej. Kara umowna jest należna oprócz odzyskania od beneficjenta nieuzasadnionego wkładu finansowego KE.

Zawyżenie kosztów może być celowe dla osiągnięcia korzyści, ale również może być wynikiem błędu, nieporozumienia lub błędnej interpretacji zapisów Umowy Grantowej. W przypadku stwierdzenia zawyżenia kosztów nieistotna jest przyczyna jego powstania.

Jednak KE, w wyjątkowych i w pełni uzasadnionych przypadkach, w których jest to możliwe zgodnie z obowiązującymi zasadami, może odstąpić od żądania zapłacenia kary umownej. Decyzja taka może być rozważana w następujących sytuacjach:

1. Jeżeli konsorcjum na koniec okresu sprawozdawczego prześle do KE sprawozdanie finansowe i KE dokona korekty nadmiernych wydatków przed przesłaniem płatności. W takim przypadku ze względu na fakt, że płatność nie została jeszcze przesłana i beneficjent nie otrzymał nienależnego mu finansowania, nie ma podstaw do żądania kary umownej. Jednocześnie beneficjent musi przesłać sprawozdanie finansowe poprawione zgodnie z uwagami KE.

2. Jeżeli KE na podstawie raportu finansowego przesłanego na koniec okresu sprawozdawczego dokona już płatności pośredniej, a raport ten zostanie poprawiony z własnej inicjatywy konsorcjum. W takiej sytuacji może nie zostać zastosowana procedura egzekwowania kary umownej. Jeżeli jednak to KE wskaże pobranie zawyżonego finansowania, procedura zostanie zastosowana.

3. Jeżeli beneficjent w konsekwencji przeprowadzonego audytu projektu, z własnej inicjatywy dokona korekt kosztów wykazanych w innych projektach (ekstrapolacja), to również w tym przypadku KE może odstąpić od wymierzenia kary umownej.

Kwota kary umownej jest proporcjonalna do wartości nienależnie pobranego dofinansowania z KE. Dla obliczenia jej wartości stosowany jest następujący wzór:

Kara umowna = kwota nienależnego dofinansowania x (kwota zawyżona/całkowite dofinansowanie, o które wystąpiono).

Przy obliczaniu wartości kary umownej brany jest pod uwagę jedynie okres, w którym wykonawca wystąpił o dofinansowanie KE. Kara umowna nie jest obliczana w stosunku do całkowitego dofinansowania KE.

Przykład

Beneficjent w sprawozdaniu finansowym wykazał koszty kwalifikowalne 400 000 EUR (działania R&D finansowane przez KE w 50%) i dofinansowanie KE dla danego okresu sprawozdawczego wynosiło 200 000 EUR. Podczas audytu stwierdzono zawyżenie kosztów o 100 000 EUR, co w konsekwencji spowodowało nienależne dofinansowanie z KE w kwocie 50 000 EUR.

KE uprawniona jest do żądania od wykonawcy kary umownej w kwocie wynoszącej:

$50\ 000 \times (100\ 000/200\ 000) = 25\ 000\ \text{EUR}$.

Beneficjent zobowiązany jest do zwrotu nieprawnie pobranej z KE kwoty dofinansowania oraz zapłaty kary umownej.

W konsekwencji powyższy beneficjent zobowiązany jest do zwrócenia KE następujących kwot:

1. Nienależne dofinansowanie z KE (a) – 50 000 EUR
2. Kara umowna (b) – 25 000 EUR

Całkowita kwota zwrotu do KE (a)+(b) = 75 000 EUR

Jeżeli beneficjent nie zgadza się z taką decyzją KE, to zastrzeżenia swoje powinien przesłać do KE, listem poleconym za potwierdzeniem odbioru, w ciągu 30 dni od daty otrzymania informacji.

Procedura dotycząca zapłaty kary umownej jest taka sama, jak dla nieprawnie pobranej z KE kwoty dofinansowania, włącznie z pobraniem karnych odsetek za realizację powyższych płatności po wyznaczonym terminie.

6.4. KARY FINANSOWE

Każdy beneficjent, któremu udowodniono poważne naruszenie zobowiązań Umowy Grantowej lub złożenie fałszywych oświadczeń, dodatkowo, oprócz kary umownej podlega karom finansowym w wysokości:

↳ 2-10% wartości dofinansowania otrzymanego z KE.

- ☞ 4-20% wartości dofinansowania KE, w przypadku wystąpienia ponownego naruszenia w ciągu pięciu lat od wystąpienia pierwszego naruszenia.

Beneficjenci zarówno w przypadku poważnego naruszenia zobowiązań Umowy Grantowej, jak i złożenia fałszywych oświadczeń, zostają wykluczeni ze wszystkich kontraktów i grantów finansowanych przez KE na okres maksymalnie dwóch lat od momentu, kiedy naruszenie zostało udowodnione.

Przykład

Beneficjentowi, który otrzymał z KE dofinansowanie w kwocie 700 000 EUR, udowodniono poważne naruszenie zobowiązań Umowy Grantowej.

W wyniku przeprowadzonego audytu stwierdzono, że jest to pierwsze poważne w ostatnich pięciu latach, naruszenie zobowiązań Umowy Grantowej przez danego beneficjenta.

Beneficjent może zostać poddany karze pieniężnej w kwocie od 14 000 do 70 000 EUR = (2%-10%) z 700 000 EUR.

W konsekwencji beneficjent zobowiązany jest do zwrócenia KE kwoty nieprawnie pobranego dofinansowania, kary umownej oraz dodatkowo kary finansowej.

Przedstawione powyżej sankcje nie wykluczają sankcji administracyjnych ani finansowych, które zgodnie z rozporządzeniem finansowym mogą zostać nałożone na beneficjenta dopuszczającego się naruszeń, ani na żadne inne cywilne instrumenty prawne, do których może być uprawniona Wspólnota lub inny beneficjent. Ponadto sankcje te nie wykluczają wszczęcia procedury karnej przez władze państw członkowskich.

